

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F R A M K R I S T M E N N F R A M •

66 ÅRGANG

29. APRIL 1954

A V I N N H O L D E T : NR.
GUDS HVITE DRØM - HVOR KATOLSK ER TYSKLAND. I. - 16
KRONPRINSESSE MÄRTHA MINNES - SKJEBNETIMEN. II. -
ALTERET SOM BLE SKIFTET - MAI-MÅNEDEN I MARIA- 17
ÅRET - PROFESSOR SKYDSGAARD OG DE KRISTNES ENHET
NESTE NUMMER KOMMER 13. MAI 1954

VÅRE KIRKER Gudstjenester på søn- og helligdager

OSLO

St. Olavs kirke, Akersv. 1.
Sokneprestkontoret, tlf. 41 41 61.
(Prestegrd. og Biskopen 42 52 87.)
Kl. 7: Stille messe.
Kl. 8.30: Fromesse m. preken.
Kl. 9.45: Low Mass. English Sermon.
Kl. 11: Høymesse m. preken.

St. Hallvards kirke, Urtegt. 29.
Soknepresten, tlf. 68 08 68.
Kl. 8: Fromesse.
Kl. 10.30: Høymesse m. preken.
Kl. 19: Aftenmesse.

St. Dominikus kirke, Neuberggt. 15.
Dominikanerne, tlf. 44 23 24.
Kl. 8.15: Fromesse.
Kl. 9.30: Stille messe m. fransk preken.
Kl. 10.30: Høymesse m. preken.

Grøfsen kapell, Gladsveg 23.
Prestegården, tlf. 38 02 87.
Kl. 9.30: Høymesse.

Vår Frue Villas kapell,
Ullernchausseen 52, Smestad (Montebello).
Prestegården, tlf. 55 81 21.
Kl. 8.30: Høymesse.

Lunden kapell, Trondheimsv. 309.
Tlf. 37 78 68.
Kl. 8: Høymesse.

ARENDAL:
St. Fransiskus kirke, Tyholmen.
Soknepresten, tlf. 2209.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse.

BERGEN:
St. Paul kirke, Christiesgt. 16.
Soknepresten, tlf. 15 410.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

DRAMMEN:
St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1.
Soknepresten, tlf. 2019.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

FREDRIKSTAD:
St. Birgitta kirke.
Soknepresten, tlf. 1438.
Kl. 8.15: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

HALDEN:
St. Peter kirke, Kr. V.s pl. 1.
Soknepresten, tlf. 1168.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

HAMAR:
St. Torfinn kirke, Torggt. 113.
Soknepresten, tlf. 1751.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 11: Høymesse.

HAUGESUND:
St. Josef kirke, Haraldsgt. 21.
Soknepresten, tlf. 3195.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 11: Høymesse.

HØNEFOSS:
St. Theresia kirke, Vesterntangen.
Soknepresten, tlf. 266.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

KRISTIANSAND S.:
St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3.
Soknepresten, tlf. 4225.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

LILLESTRØM:
St. Magnus kapell, Halvdansgt. 5.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 11.15: Høymesse.

PORSGRUNN:
Vor Frue kirke, Sverresgt.
Soknepresten, tlf. 50 793.
Kl. 7.45: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

STABEKK:
Jesu Hjerte kapell, Nyv. 17.
Soknepresten, tlf. 53 77 35.
Kl. 9.05: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse.

STAVANGER:
St. Svithun kirke, Dronningsgt. 8.
Soknepresten, tlf. 25 534.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

SYLLING:
St. Hallvard kapell.
Presteboligen, tlf. 9028.
Kl. 9.30: Høymesse.

TØNSBERG:
St. Olavs kapell, Sandefjordgt. 1.
Soknepresten, tlf. 12 238.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse.

Liturgisk kalender:

SØNDAG 2. MAI: 2. søndag etter Påske. Ep. I. Pet. 2, 21—25. Ev. Joh. 10, 11—16.
Mandag: Korssets gjenfinning. *Tirsdag:* Monica, enke. *Onsdag:* Høytideligholdelse av St. Josefs fest, Kirkens universale vernehelgen. *Torsdag:* Ap. og Evang. Johannes foran Den latinske port. *Fredag:* Stanislaus, biskop, mart. *Lordag:* Erkeengelen Mikael's åpenbaring.

SØNDAG 9. MAI: 3. søndag etter Påske. Ep. I. Pet. 2, 11—19. Ev. Joh. 16, 16—22.
Mandag: Antonius, bisk., bekj. *Tirsdag:* I oktaven for St. Josefsfesten. *Onsdag:* Oktavdagen for St. Josefsfesten. *Torsdag:* Robert Bellarmin, bisk., bekj., kirkelærer. *Fredag:* Bonifatius, mart. *Lordag:* Johannes Baptist fra Salle, bekj.

SØNDAG 16. MAI: 4. søndag etter Påske. Ep. Ja. 1, 17—21. Ev. Joh. 18, 5—14.

ST. OLAV

Redaksjon, ekspedisjon og forlag: Akersv. 5, Oslo. Telefon 42 37 43. Kl. 9—16. Mandag, lørdag: Kl. 9—13.
Abonnementspris: Kr. 15.00 pr. år; for utlandet + porto kr. 2.40. Girokonto nr. 15986.
Abonnement tegnes i ekspedisjonen og på ethvert postkontor.
Annonser må være innsendt innen onsdag aften uken før utgivelsesdatoen (angitt på 1. omslagside).

Vær med og utbre

ST. OLAV!

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 5. mai: Medlemmene tar del i mai-andakten i St. Olavs kirke kl. 19. Deretter samvær i foreningslokalet.

Søndag 9. mai: Retrett på Vor Frue Villa, Ullernchausseen 52, Smestad, fra kl. 9-18. Trikk fra Majorstua til Montebello kl. 8.44. Leder: Pastor dr. I. Hansteen Knudsen. Alle katolske damer innbys. Meldes i tlf. 44 10 87 eller 42 67 18 innen onsdag 5. mai. **STYRET**

TAKK

for all oppmerksomhet ved jubileet i Tønsberg. Sognepresten og St. Elisabeth-sostrene.

ST. FRANCISKUS III. ORDEN, OSLO

Møte fredag 14. mai kl. 19 i St. Hallvards kirke. Da dette møte er det siste før sommerferien, avsluttes det med selskaperlig samvær i foreningslokalet, Urtegt. 29.

RADIO

Godt utvalg i apparater og rør

H. GUSTAFSON A.S.

Akersveien 19 - Tlf. 425017

FYRINGSOLJE

brukes av

Bispegården
St. Josephs Institutt
Vor Frue Hosp. Nerveavd.
St. Dominikus kirke.
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem
Sta. Katarinahjemmet.
St. Pauls Kirke
Moderhuset
Florida Sykehus
Øyenklinikken
St. Josephs Hospital, Drammen
St. Torfinns Klinik, Hamar
St. Fransiskus Hosp., Hønefoss.

Ved bestilling av olje: Oslo 68 34 66
Service: Oslo 56 35 92

Guds hvite drøm

Menneskeord, selv i den skjønneste poesi og etter den mest opphøyede tankegang, kommer til kort overfor det vidunderlige mysterium Guds kirke vier en særlig feiring i dette år: mysteriet om den skjønneste skapning som er gått frem av Guds allmektige skapermakt — Jomfruen fra Nazareth, Joachims og Annas datter *Maria*.

Dypfølte og innholdsmette er likevel de uttrykk den kristne fromhet har funnet frem til gjennom århundrene, og på festdagen for Den uplettede unnfangelse, 8. desember, toner liturgiens ord mot oss med utrop som: «Helt skjønn er du, Maria, og arvesyndens plett er ikke i deg.» «Din drakt er hvit som sneen og ditt ansikt som solen.» «Du er Jerusalems herlighet, Israels glede og hele ditt folks ære.» «Du, Jomfru Maria, er velsignet av Herren vår Gud over alle kvinner på jorden.» «Drag oss, du uplettede Jomfru, og vi skal løpe i dine salvers vellukt.»

Hen over alle våre lovprisende bønner og hymner nynner Maria sin egen ydmyke takkesang: «Han som er mektig, har gjort store ting mot meg, sin ringe tjenerinne.»

Ved å feire minnet om det som skjedde ved Maria da hun ble unnfanget i sin mors skjød, feirer vi minnet om at Gud skapte en sjel, ga en evig sjel til den livskimen som utviklet seg under mor Annas hjerte, og at det som Gud den gang gjorde var noe stort og merkelig. Ved Guds særlige nåde og ualminnelige privilegium ble denne sjelen, med henblikk på det moderskap som ventet henne og ved Jesu Kristi forutsette fortjenester, skjermet for enhver berøring og enhver følge av arvesynden. Derfor er da også Maria Guds reneste og herligste skapning.

Tanken bak det Maria-år som vi nå er midt inne i, er å få oss til å forstå dypere hva dette mysterium innebærer for oss. Det lyder kanskje noe vel menneskelig og romantisk, men likevel ikke uten reell bakgrunn når vi sier det slik: Maria er oppfyllelsen av Guds egen drøm, Guds evige skjære og hvite drøm om mennesket som det tegnet seg for hans første tanke.

Da Gud med evig kjærlighet og visdom hadde formet universet og ordnet det — for hvor mange år tusener siden vet Gud alene — da ropte likesom hele skapningen på en konge og en dronning, og Gud sier ifølge Skriftens ord til seg selv: «La oss gjøre mennesker i vårt bilde, etter vår lignelse.» Guds drøm: mennesket i *hans* bilde, etter *hans* lignelse, som konge over all skapning på jorden. «De skal råde over fiskene i havet og fuglene under himmelen og

over feet og over all jorden og over alt kryp som rører seg på jorden.» Guds drøm: Mennesket, det *begavede* menneske, mennesket som det sto frem i tidenes morgen, mennesket begavet med eet guddommelig liv, begavet med visdom, udødelighet, harmoni, skjønnhet, lys, det rene strålende lys — paradiset! Det var Guds drøm om mennesket.

Så revnet all herligheten, alt gikk i stykker. Vi kjenner historien: Djevelen, fristelsen, den første kvinnes svakhet, den første manns fall — synden, dette første tragiske, fryktelige skrik mot himmelen: «Nei, vi vil ikke, vi vil ikke bøye oss.» Så var det gjort. Bibelen tegner menneskets fall med disse få men megetsigende ord: «Og de ble vår at de var nakne.» Nakne sto de der, Adam og Eva, ribbet, fattige og arveløse, og uskjønne.

Borte var paradiset, tilbake sto en tårenes dal. Borte Guds liv og vennskap, tilbake et hjerte fylt av fiendskap med Gud. Borte var visdommen, uorden og forvirring fortegnet tilværelsen. Borte udødeligheten, «du er støv og til støv skal du vende tilbake». Borte harmonien og renheten, igjen ble hærskaren av drifter og tilbøyeligheter i en innbyrdes kamp om herredømmet over mennesket. Borte var skjønnheten, inn kom all syndens vansirende elementer. Borte var også lyset, og over mennesket senket dødens skygge seg, skremmende og nifs.

Guds drøm — hvor var den blitt skjendet! Djevelen, løgnens far, fikk se herligheten brytes og revnene skjære frem. Og verre ble det, alltid verre. Jo eldre menneskeheten, jo bredere og dypere disse revnene. Inntil, som Skriften sier, at Gud angret sitt verk med menneskene på jorden.

Og likevel skulle Gud virkeliggjøre drømmen sin! Mennesket i hans bilde, etter hans lignelse skulle stå frem midt i det brystne drømmerike. I tidens fylde gjorde han det. Men hvem skulle det bli? En hellig profet, som taler i Guds navn? Nei, høyere. En hellig martyr som gir sitt blod av kjærlighet til Gud? Nei, enda høyere. En hellig pave, eller biskop eller prest som ved sitt rene liv helliggjør et helt stykke kirkehistorie? Nei, meget høyere enn det: *Guds sønns mor*. I Guds Sønnens mor skal Gud virkeliggjøre sin drøm: Maria, Guds hvite, skjønn drøm — uplettet, syndfri, den reneste, eneste på jorden.

Men måtte ikke Kristus også frelse henne? Har ikke Maria behov for Kristus som frelser? Står hun kanskje utenfor eller hinsides Kristus? Nei. Hun er den første frelste, forløst på en måte som svarte til det privileg som hennes unnfangelse innebar: Synden

Hvor katolsk er Tyskland?

I. Problemets rekkevidde

Vil man gi et overblikk over Kirkens stilling i etterkrigstidens Tyskland, kan det være på sin plass å begynne med noen ord av den protestantiske biskop i Berlin, dr. *Dibelius*, hentet fra en artikkel som var offentliggjort i det første nummer i januar av *Deutsche Pfarrersblatt*, fordi de like godt kunne vært skrevet av en tysk katolikk. «Intet er vanskeligere,» fremholdt dr. *Dibelius*, «enn å gjøre seg opp en mening om det kristne religiøse liv i sitt eget folk.» Det som gjør det særlig vanskelig å få et slikt overblikk i Tyskland, er fremfor alt at det er politiske interesser og vurderinger som trenger seg i forgrunnen. *Iakttagelser* vedrørende Kirkens stilling er som regel politisk betinget.

Delingen av Tyskland i en protestantisk og en katolsk halvpart er naturligvis av primær betydning for begge konfesjoner og en årsak til stadige friksjoner mellom tysk protestantisme, som har sitt tyngdepunkt i den østlige del, og katolisismen med sitt vestlige og romerske.

Dr. *Dibelius* fortsatte med å si at den fremgang som Det kristne demokratiske parti har hatt, naturligvis ikke kan tas som målestokk for styrken av den kristne tro. Det kan ikke benektes at interessen for kirkene er tiltagende, men «dette betyr ikke at den religiøse substans i vårt folk øker. Intet tyder på en virkelig vekst i troen. Visselig finnes det tegn vi kan glede oss over. Det er ingen mangel på kristen litteratur, på musikkstykker med et avgjort religiøst innhold, og på forskjellige områder har det funnet sted en moralsk-evangelisk fornyelse. Men alt dette skyldes intellektet, ikke hjertet. Bokhandlernes julekataloger er like verdslige som før. Det er ingen etterspørsel etter religiøs litteratur. Søkningen til gudstjenestene er ikke steget i bemerkelsesverdig grad, ikke engang i øst-sonen. At ungdomsarbeidet har gitt

en del tilfredsstillende erfaringer, kan ikke skjule det faktum at de refererer seg til et mindretall, at det aggressive press helt og holdent ligger på den annen side. Hva studentene ved universitetene angår, er det sjelden man støter på en ekte, ungdommelig begeistring for et eller annet stort mål. Religiøst talt er de fleste av dem som utbrente vulkaner.»

Ser man bort fra at søkningen til de katolske gudstjenester er betraktelig større enn til de protestantiske, kan man si at dr. *Dibelius'* bemerkninger stort sett har gyldighet for hele den religiøse situasjon i Tyskland. I 1945 var det en bølge av hva franskmennene kaller misjonsånd, og katolikkdagene i 1948 og 1949 ga mektige vitnesbyrd om nytt livsmot i det katolske Tyskland. Det finnes svært mange katolikker, både unge og gamle, som er besjelet av denne iver, men de fleste katolske organisasjoner, særlig de sosiale, er så langt en kan se ikke preget av dem. Da Den hellige far nylig talte om «det godes tretthet» var det en advarsel til alle katolikker, men de har en særlig gyldighet i Tyskland.

En grunn til denne åndelige tretthet synes å være den gigantiske anstrengelse på det materielle område som har brakt Vest-Tyskland ny materiell rikdom. Tysk flid og dyktighet har vært satt inn på gjenreisningen og gjenoppbyggingen, og det var kanskje uunngåelig at en tilværelse som så sterkt var konsentrert om materielle oppgaver, måtte få en skadelig innflytelse på det kristne råd om ikke å tenke på morgendagen. Hardt arbeide skaffet materielle goder: penger, mer og bedre mat, sensasjonsmagasiner, mulighet til større innsats i tipping, flere fornøyelser og flere reiser. Kirkekollektene derimot gjenspeilet ikke de økte inntekter.

Den andre siden av medaljen er fattigdommen og flyktningene og de hjemløses tap. Til tross for regjeringens oppsiktsvekkende byggeprogram og de resultatet som er nådd, er boligspørsmålet et av de tyngende sosiale problemer i Vest-Tyskland. Over 5 millioner flyktninger bor i nødsboliger, rønner og

fikk aldri tak i henne — *det* var hennes frelse. Hun forble fri, fikk aldri kjenne syndens lenke på noe vis.

Jesus kunne si til henne, sin mor: Hør, mor, menneskene skal en gang si om deg at du var helt skjønn, uplettet og ren som solen. Vet du hvem du skylder det? Meg er det du skylder, for jeg har fortjent det for deg. Hver dråpe av mitt blod på korset var også for deg. — Slik lærer kirken oss i dette. Ved Jesu Kristi forutsette fortjenester har Gud bevart sin Sønn's mor for enhver berøring med arvesyndens lodd.

Maria som Guds drøm om menneskene — hvorfor? Fordi Gud ville det slik, fordi han blant oss mennesker ialfall ville se ett som svarte til hans idé: «La oss skape mennesket i vårt bilde, etter vår lignelse.» Forat det blant menneskebarna ialfall skulle være ett som elsket ham med en så ren kjærlighet, som var så helt vendt mot Gud, så helt hans, at det kunne si og mene og gjøre levende disse ord: «Se, jeg er Herrens tjenerinne. Det skje meg etter ditt ord.»

Hvorfor holder Kirken dette mystrium så sterkt fremfor oss? For at vi skal etterligne Maria, for at vi skal se det som vårt livs store oppgave å virke-

liggjøre etter våre evner og muligheter denne Guds skjønne drøm med menneskene: «La oss skape mennesket i vårt bilde, etter vår lignelse.»

Høyt hevet over jorden står Jomfru Maria som menneskehetens virkeliggjorte ideal. «Drag oss, du uplettede jomfru, og vi skal løpe i dine salvers vellykt.»

Vi mennesker kommer så skammelig til kort når det gjelder å virkeliggjøre dette Guds ideal. Vi må vel spørre oss selv: Vil ikke Gud angre at han skapte meg til verden? Guds drøm mislykkes jo så helt i meg.

Maria, den rene, er det som skal dra oss oppad, ut av det lave og vulgære, ut av mørket, ut av det heslige og uordentlige, opp mot de rene, klare høyder, opp til det gode, hvite, lyse og rene, inn i det skjønne og harmoniske.

Dersom vi bare har den gode vilje, dersom vi ikke bare slår oss til ro med denne tårenes dal, men med Guds nåde går inn for å gjenvinne noe av det tapte paradiset .....

Harald Taxt.

improviserte tilfluktsrom. Av disse har 370 000 levd i leire siden krigen. Vest-Tyskland har vært nødt til å ta imot 8.2 millioner av de 12 millioner tyskere som Potsdam-avtalen fordrev fra områdene øst for Oder-Neisse-linjen, og 1.9 millioner flyktninger fra Østsonen som avgir flere hundre hver dag. Bare i Bayern finnes det 200 leire, og tallet på omflakkende ungdommer uten hjem i Vest-Tyskland anslås til 200 000. Om lag 5 millioner barn og ungdommer — de fleste fra områdene i øst — mistet sine hjem under krigen. 1.4 millioner kjenner ingen foreldre. 1.5 millioner har foreldre som er skilt og ytterligere 150 000 har mistet sine foreldre. Tallet på barn født utenfor ekteskap er tredoblet siden 1938: for hele Tyskland er det anslått til 6.5 prosent. Hva skolen angår illustreres forholdet av den kjensgjærning at man mangler 48 000 klasseværelser og at det bare finnes arbeide for 567 000 av de 880 000 gutter og piker som slutter sin skolegang hvert år. Tallet på arbeidsløse ligger fremdeles omkring 1 million.

Disse tall kan bare gi en overfladisk forestilling om de åndelige og sosiale forhold som dekkes av dem, og som Kirken ser seg stillet overfor. De prester og lekfolk som arbeider blant de hjemløse, er konfrontert med oppgaver som ligger langt bortenfor det som er menneskelig mulig. Katolske sogn har skaffet land for egne hjem, og den plan for selvbygging som er garantert av hierarkiet, har brakt store og oppmuntrende resultater, selv om de kan synes små i forhold til hele problemet. Hertil kommer virkningen av de nye og ukjente omgivelser. Det store flertall av katolske flyktninger fra østområdene og Sudetenland har måttet slå seg ned i ikke-katolske og til dels ny-hedenske områder. Grunnen hertil er at de ble nektet adgang til den franske okkupasjons-sone, fordi franskmennene ikke hadde vært med på å undertegne Potsdam-avtalen og til de hardt krigsrammede katolske deler av Vest-Tyskland.

Et hovedproblem for disse flyktninger er å finne seg åndelig til rette i disse nye omgivelser. De er, for å si det slik, ikke «diaspora-modne». De var vant til å leve i sine landsbyer med sin egen kirke og sin egen prest. De hadde del i religiøse tradisjoner som de hadde fått fra sine forfedre og dannet små katolske samfunn hvor det ikke fantes sekter. I dag er de uten forbindelse med sine hjem og prester, sine venner og slektninger. Veien til den nærmeste kirke kan være lang, og ofte finnes det ingen kirke og ingen prest.

Det trengs om lag to tusen kirker i flyktningeområdene i Vest-Tyskland, og 252 sogn er uten prestelig tilsyn. Messer leses i 6 243 skoler, vertshus og protestantiske gudshus som stilles til rådighet. Likevel må seks av ti katolske flyktninger dø uten den trøst som de siste sakramenter gir, og mange hundre tusen barn må unnvære regelmessig religionsundervisning. Det trengs stadig flere prester. En grunn til prestemangelen hos flyktningene er at de i motsetning til f. eks. de irlendere som utvandret til England, bare brakte med seg halvdelen av sine egne prester. Mange omkom av overanstrengelse under selve flukten, og mange ble drept av kommunistene. I første rekke er det flyktningeprestene som må ta seg av sjelesorgen blant flyktningene; men uten hjelp fra stedegne prester ville oppgaven ikke kunne løses.

Tallet på sekularprester i Vest-Tyskland er anslått til 20 582 og på ordensprester til 7 927. Det er ikke tvil om at spørsmålet om nye prestekall er et alvorlig problem. Erkebispedømmet Köln trenger 500 kapellaner for menighetsarbeidet; bare bispedømmet Münster trenger 700 sogneprester. I bispedømmet Trier finnes det 60 sogn uten prest. Bispedømmet Paderborn mistet 200 prester fra 1939 til 1949; i samme tid øket tallet på katolikker med over en million.

Hva er det som ligger til grunn for denne mangel på prester? Pater P. C. Pereira S.J. har i aprilnummeret 1953 til *Katechetische Blätter* nevnt 6 grunner. *For det første*: kirkeforfølgelsen og krigen. Nazistytrets systematiske angrep ble ikke uten tilbake-slag. 2 356 prester ble krigens og konsentrasjonsleirenes ofre. *For det annet*: ødeleggelsen av familielivet og den tiltagende sekularisering. Prestekallet krever ofre som den moderne familie ikke er rede til å bringe. Dette merkes særlig i landdistriktene, som tidligere oppviste de fleste kall. *For det tredje*: den moderne skole. 90 % av kallene kommer fra gymnasiene, men disse skoler byr i dag et stadig dårligere klima for slike kall. Hertil kommer at undervisningen i latin er redusert. Den tyske professor *Lindermayr* har skrevet: «Kampen for å bevare gymnasiet er stort sett en kamp for teologien.» *For det fjerde*: våre dagers tempo og hastverk med hovedvekten lagt på teknikk, materialisme og sex. Prestekallet krever en atmosfære av ro for unge menns åndelige og intellektuelle dannelses. *For det femte*: vår tids yngre generasjon. Unge menn og kvinner nøler i dag med å binde seg for hele livet. De mangler interesser og synes å være overfølsomme for anvendninger som kan utlegges som propaganda. Dette siste punkt er av særlig betydning i Tyskland, hvor propagandaen i de forgangne år har hatt en så skadelig virkning både på unge og gamle. Det er grunnen til at det ennå finnes så meget igjen av mistillit og skepsis overfor ethvert forsøk på å skape begeistring og full hengivelse. *For det sjette* nevner pater Pereira de feil som mange prester er ansvarlige for: religionsundervisningen manglet før ofte «indre liv», og det finnes også prester som ikke er oppmuntrende eksempler for ungdommen.

(Fortsettes).

Lourdes-reisen 4.—18. juli

Fristen for påmelding til pilegrimsreisen til Lourdes 4.—18. juli utløper for norske deltagere 20. mai. Til de som nøler med å melde seg, kan vi bare si: Bli med, det blir en opplevelse som kommer til å bety noe for hele Deres liv!

Reisens program og betingelser er utførlig redegjort for i St. Olav nr. 9/10 d. å., s. 74. Interesserte som ønsker opplysninger, kan henvende seg til Den biskopelige kurie, Akersveien 5, Oslo, som også mottar bindende påmeldinger mot et depositum på kr. 100.00.

Allerede påmeldte vil med det første få nærmere beskjed om enkelte detaljspørsmål i forbindelse med reisen.

Kronprinsesse Märtha minnes i våre kirker

Mandag 12. april ble i alle bispedømmets kirker holdt minnegudstjenester i anledning av kronprinsesse Märthas død, og tilslutningen viste hvilken enestående plass hun hadde vunnet i alles hjerter.

I Oslo samlet menighetene seg i St. Olavs domkirke, hvor det ble en minnestund gripende i sin enkelhet og i sin andakt av ekte sorg. Kirken var som kunne ventes, overfylt, og blant de fremmøtte merket man en lang rekke av de herværende katolske medlemmer av corps diplomatique. Det var ikke utsendt særlige innbydelser. Sørgeakten ble innledet med Griegs «Våren» ved organist Rolf Østbye. Etter salmen «I himmelen, i himmelen» holdt Hans Høyærverdighet biskop dr. Mangers minneprekenen, som er gjengitt nedenfor. Så fulgte salmen «Leid milde ljos», bønn for den avdøde og for Kongehuset, «Miserere» og Fader vår. Kirkekoret fremførte Palestri- nas skjønne «O bone Jesu», hvoretter «Den store hvite flokk» ble sunget unisont. Mens biskopene og de assisterende prester ved alteret og i koret ble stående, spiltes til slutt «Andante funèbre» av Johan Svendsen.

Biskop dr. Mangers' minnepreken

Ord formår ikke å gi uttrykk for det vi alle følte da sørgebudskapet kom at vår avholdte kronprinsesse var død. Selv om vi alt i noen tid hadde gått i stor engstelse, så kunne vi ikke gjøre oss fortrolig med tanken at vi skulle miste henne, og vi håpet til det siste at dette dyrebare liv kunne reddes så hun kunne fortsette sin store, velsignede gjerning i sitt hjem hos den kongelige familie og hos hele det norske folk.

Dyp og oppriktig var da også sorgen da vi så fikk vite at hun var sovnet inn i døden. Fra vår sjels dyp steg straks en inderlig bønn opp til himmelen: «Herre, la det evige lys skinne for henne.» Og våre tanker gikk til hennes familie: hennes mann, Kronprinsen, hennes barn og til Hans Majestet Kongen. Vårt hjerte slår mot dem alle i inderlig medfølelse og hengivenhet. Vi føler oss jo så ett med kongefamilien både i glede og i sorg.

Det er derfor vi nå har samlet oss her i kirken til bønn for den kjære avdøde som nå hviler i Slottskapellet, til bønn også om Guds signing over vårt elskede kongehus.

*

Vår kristne tro er vår store trøst når en av våre kjære lukker øynene i døden, for denne tro sier oss at adskillelsen bare er kortvarig og at vi en gang skal gjenfinne hverandre hos Gud i himmelen. Siden Kristus har seiret over døden, har døden mistet sin brodd og sin gåtefullhet, for alle som lever i troen på ham, skal også seire med ham over døden og graven. De skal finne ham hinsides graven, leve med ham og få del i hans eget liv og hans «rike er et rike for alle evigheter» (Salme 145, 13). Allerede den kongelige profet David har sunget om Herren: «Om jeg enn skulle vandre i dødsskyggens dal, ville jeg ikke frykte for ondt, for du er med meg» (23, 4). «Om jeg stiger ned i dødsriket, se, da er du der, . . . for ham er «mørket som lyset» (139, 8 . . . 12).

Dette guddommelige lys er vår Kronprinsesse nå gått inn i. Ja, denne forvissning fyller oss med mot og trøst, når vi her på jorden nå må si farvel til

dette store, edle menneske. Og det må også være det trøstefulle og styrkende håp for hennes mann og hennes barn, for vår konge og alle hennes kjære. Hun levde jo i troen på sin Frelser og i denne tro oppfylte hun sin høye, ansvarsfulle oppgave som hustru og mor og — siden dronning Mauds bortgang — som landets første dame.

Det skjønneste og beste som kan sies om en kvinne er at hun er eller har vært en god hustru og mor. Og det kan fullt ut sies om kronprinsesse Märtha. I de 25 år det har vært undt henne å stå for den kronprinselige familie, har det gått sagn om det mønstergyldige hjem ute på Skaugum. Og det er vel det største kronprinsesse Märtha har gitt og kunne gi det norske folk: eksemplet på et godt, et hyggelig hjem i familiekretsen. Hun hadde forstått at det var hennes første og viktigste oppgave; for av familien, sunn og ren og tro, avhenger landets lykke og velferd, landets styrke og ære, landets framtid. Hvor oppløftende og velgjørende er det ikke å se at det fra høyeste hold blir gitt eksempel på et rent og trofast familieliv, og da særlig i en tid da familiestanden er i slik nød, da så mange familier splittes og av den grunn så mange mennesker blir hjemløse og rotløse. Ved denne omsorg for sin familie, sin mann og sine barn, har kronprinsesse Märtha også formet Norges framtidige konge og trygget landets framtid. Det må det norske folk aldri glemme, for hennes troskap mot familielivet er det skjønneste minnesmerke hun har reist seg i landet med de tusen hjem. Og det vil hun også få rik lønn for i livets land.

Men kronprinsesse Märtha var ikke bare en trofast hustru for sin mann, en god mor for sine barn, hun var seg også fullt ut bevisst de plikter hun hadde som landets fremste dame og faktiske dronning. Med sin godhet og sitt inntagende smil forstod hun å vinne alles hjerter, alles kjærlighet og hengivenhet. Når det gjaldt å fremme almenntilrette tiltak, så var hun der og støttet opp både om sosialt og kulturelt arbeid.

Og har hun ikke gjennom alle årene vært den beste støtte for Hans Majestet Kongen og for Kronprinsen, ikke minst i krigens tunge dager, da hun ved sin tapre og kloke holdning fortjente å bli kalt Norges beste ambassadør? Trofast sto hun ved Kongens og Kronprinsens side, og sammen med dem viste hun veien til frihet og seier og skapte så å si et nasjonalt under: et enig og sterkt folk. Det er da heller ikke å undres over at kongefamilien er blitt samlingspunktet for alle nordmenn, det punkt som de aldri vil eller kan strides om.

Derfor føles også Kronprinsessens død som et personlig tap for hver enkelt av oss og vi føler trang til å slå ring om kongefamilien og vise den hele vår medfølelse, vår hengivenhet og vår troskap. Men jo mer vi tenker på hennes rike personlighet og hennes pliktoppfyllelse, dess større og tillitsfullere blir også vår trøst og vårt håp; for denne aldri sviktende troskap hos kronprinsesse Märtha gir oss den visshet at hun har møtt en nådig dommer hos Gud og at det gis et gjensyn i himmelen. Sier ikke apostelen Johannes: «Salige er de som dør i Herren . . . . ., deres gjerninger følger dem» (Åp. 14, 13). Ja, gjerningene vil

Skjebnetimen

Av Finn Halvorsen

Ja, vé den som reiser seg mot Jerusalem! Som Sarons blomst, som dalenes lilje folder byen seg ut foran dem, Og priset være solen allikevel, som kysser alle dens spir og søyler og kupler og de blomstrende terrassene, hvor knallblå glysiner og blussende mandeltrær er med på å gjøre den evige stad til den skjønneste i verden!

Så lykkelig gjør synet av den fariséerne, at de blåser seg opp og skyter brystet frem. For hva annet er Jerusalem enn billedet på dem selv? Hva ville folket, synedriet og templet, ja, hele byen vært uten dem? Er det kanskje ikke de som er Loven, og som tolker og håndhever den? Ja, er det ikke i virkeligheten de som er Jerusalem?

Men kan det da ikke være på tide å la den lille galiléeren forstå hva Jerusalem mener om ham? Byens prakt overvelder jo trass i alt også ham, slik at han stanser esel-føllet og bare sitter der og stirrer.

Begriper han nå endelig at dette eventyret skulle han aldri ha innlatt seg på? Det første han bør gjøre, er da å bringe folket til fornuft. Bekjenn at du er en svindler, Jesus, som så visst ingen bør rope Hosianna til!

Fariséerne trenger seg tett omkring ham og gir ham det knusende blikket Jehova må ha hatt, når han tordnet ut av skyen.

---

tale hennes sak ved Frelserens trone, og gi henne del i det evige liv.

Høytelskede i Herren. Må kronprinsesse Märtha bli stående for alle nordmenn som det lysende for-bilde på troskap mot familien og hjemmet, det lysende for-bilde på innsats for og troskap mot fedrelan-det. Det er den skjønneste takk vi kan gi henne, den beste måten å hedre henne på og å vise vår hengivenhet til vår prøvede kongefamilie. Men samtidig ber vi av hele vår sjel:

Herre, gi din tjenerinne Märtha den evige hvile.

Og la det evige lys skinne for henne. Amen.

Paven kondolerer

Dagen etter sørgehøytidelighetene i våre kirker innløp til Hans Høyærverdighet biskopen kondolansbudskap fra Den hellige far gjennom Hans Eks-sellense monsignore Montini:

«Da Hans Hellighet paven mottok det triste budskap at H.K.H. kronprinsesse Märtha var avgått ved døden, har han villet be Deres Eksellense å tolke hos Den kongelige familie sin personlige deltagelse. Vil Deres Eksellense da uttrykke overfor Mans Majestet Kong Haakon og H.K.H. Kronprins Olav Hans Hellighets personlige dype medfølelse. Han vil ved denne smertefulle anledning anbefale til Gud den høye og edle avdøde og påkalle over alle medlemmer av Den kongelige familie den guddommelige nådes styrkende trøst.»

Etterat Pavens kondolans budskap var meddelt Slottet, mottok Kongen tirsdag 20. april, dagen før bisettelsen, Hs. Høyærv. biskopen, ledsaget av sekretæren, i audiens.

— Mester, sier de, — få nå dine tilhengere til straks å slutte med dette tøvet!

Men han peker bare på templet og svarer:

— Om de tier stille, så vil steinene der borte rope sannheten ut.

En hån mot dem selv og mot all moral! For hva annet kan han mene enn at selve templet skal gå inn for ham?

Fariséerne er på nippet til å slippe hele sin harme løs over ham, men betenker seg. La ham heller få løpe linen ut!

Litt forvirrende virker det jo at han plutselig begynner å gråte. Men har de trodd at det er over seg selv han gråter, så blir de nødt til å tro om igjen. For det er over Jerusalem! Mannen blir stadig mere gal. Og så uærbødig behandler han dem som har prøvd å snakke ham til rette, at han ikke engang retter forklaringen sin til dem. Han retter den simpelthen til byen selv, som om den var et levende vesen.

— Om du bare i dag forsto hva som tjener til din frelse! roper han — Men det er skjult for dine øyne. For du skal komme til å oppleve at fienden beleirer og omringer deg og trenger seg inn i deg fra alle kanter. Og han skal jevne deg med jorden og begrave dine barn under ruinene. Ja, slik vil det gå, bare fordi du ikke aktet på den nåde, at Gud besøker deg i dag.

Fariséerne hikster til. Men vær trygg! Han skal ikke ha kommet med sine trusler og heller ikke ha grått sine tårer for ingenting.

Så presser han helen inn i siden på føllet og driver det videre. Og toget kommer i sig igjen. Nå går det til og med fortere enn før, fordi det bærer nedover bakke. Forbi Getsemanehagen med oljepressen og frem gjennom hulveien over Kedronbekken velter det. Men så stiger det igjen. Og fremmarsjen blir som når havet flør. Inn gjennom Gullporten slikker folkemassene og opp etter trappegaten innenfor. For hvert av de lange trappetrinnene ser det ut som om rytteren på føllet gjør et lite hopp opp på en bølge, høyere enn den forrige.

Fariséerne har i det lengste håpet på at folket skal vise seg mere besindig innenfor bymuren, men blir skuffet.

Et under at landshøvdingen ikke slår opprøret ned med kohorten! For dette er ikke bare et vanlig pøbel-oppløp, men et opprør. Men kanskje har Kaifas gitt Pontius Pilatus et vink om at man ikke bør gjøre for stor ære på en taskenspiller fra Galilea. Kanskje har han sagt, at dette skal jødene greie selv. Og kanskje er han og politipresidenten litt enige om å la folkene få rase ut. Ennå er det jo fem dager igjen til påsken. Og til da skal nok alt ha roet seg. Dessuten har han kanskje minnet landshøvdingen og politipresidenten om at deres beste tid er om natten. I nattens mulm og mørke, når alle andre sover, er det man lettest tar oppviglere ved vingebenet.

Så meget desto større grunn har da både fariséerne og politiagentene til ikke å fjerne seg fra Jesus, da toget svinger opp imot templet. For hvilke sakrelegier vil de ikke der bli vitner til!

Foran tempelinngangen stiger Jesus av føllet. Og her kvitter han seg også med oljegreren. Men som han vandrer inn gjennom de første buegangene, kryper alle de blinde og halte tiggerne her bort til ham og ber ham gjøre dem friske. Og rett for nesen på spionene skjer igjen det som folket kaller for undere. Ja, de blinde og halte får plutselig synet og sin fulle førlighet tilbake. Og de priser Gud.

Fariséerne og politiagentene må gni seg i øynene. Det hele går jo så fort at de ikke kan følge med i detaljene. Men magien er ikke til å komme forbi. Og fariséerne kunne brette seg på ny.

Hedningegården ser jo ut som den alltid gjør når Jerusalem er fylt av turister. Og under andre omstendigheter ville fariséerne ha gått så fort som mulig gjennom den og mot templets indre.

For her er pakkfullt av både folk og fe. Gjeterne maser med okser og sauer som prestene skal ofre for folket. Og mange steder er gjødselen så dyp, at den siver inn i sandalene. Det osrer stramt av væte og svette og muggent høy som topper seg foran høingene. Best er det å holde seg til søylerekken i øst og sør, hvor pengevekslerne og kjøpmennene har slått seg ned. Det er her all fremmed mynt blir vekslet om til den jødiske som alene er gangbar i templet. Og her er det også pilegrimene tusker til seg de plaggene, parfymene og smykkene de skal ha med seg hjem til kvinnene og barna.

Men hele gården er et eneste skrik og spetakkel. Oksene brøler og sauene breker, duer kurrer i trange bur. Og kjøpmenn og kunder slåss om prisene.

Og nå ser det ut som om Jesus avskyr dette stedet like inderlig som fariséerne. Men den måten han reagerer på, viser i sannhet av hva art hans kongelige verdighet er! For plutselig gyver han løs på både mennesker og dyr med et par oksegrimer og driver dem alle ut av templet. Bord og boder ramler over ende. Pengestykker, smykker og parfymekrunker triller og rasler bort etter steinflisene. Og gjennom luften flyr plagg som glorete paradisfugler.

Mange stemmer hendene og skuldrene imot. Men alle som en flykter til slutt for den rasende mannen. For slik han svinger de harde grimene, er han likevel ikke til å spøke med. Og det er heller ikke den flammende harmen i blikket hans.

— Ut med dere! skriker han. — Dere får ikke gjøre fars hus til en krambod! Husk det står skrevet: «Mitt hus skal kalles et bedehus!» Men dere har gjort det til en røverhule!

Noen tror vel at han hører til tempelvakten og handler etter høyere ordre. Men noen prester som også har vært vitne til utkastelsen, spør fariséerne hva dette skal bety. Og siden spør de alle sammen Jesus:

— Hvem har gitt deg lov til dette?

Han lar det harmfulle blikket flamme både mot prestene og fariséerne. Og så slår han seg for brystet og roper ut:

— Riv bare dette templet ned, om dere tør! På tre dager skal jeg reise det opp igjen!

Nå, han vil prøve å innbille dem at han kan lese hva de tenker? Som om det var templet de tenkte på!

Prestene og fariséerne måler ham fra øverst til nederst og svarer bare:

— I seks og førti år har man nå bygget på dette templet. Men du vil reise det på tre dager!

Og imens står prestene og husker at pengevekslerne og kjøpmennene gir øverstepresten renter av det de tjener her, og at Kaifas holder nøye regnskap med det som kommer inn. Men i dag blir inntektene lik null. Så dette kommer den vrede Akilles ikke til å slippe billig fra.

En av prestene er han som var hos Kaifas i morges. Han er allerede på vei til ham igjen, da noe enda mere hender. Noen barn kommer springende bort til Jesus, danser omkring ham og roper: — Hosianna for Messias!

Ungene i byen har ikke lov til å vise seg i templet.

Så dette må være de som går på skolen her og synger med i korene. Og nå har de kanskje fått høre om hvordan han har hjulpet de blinde og halte. Men prestene gir kilevinker i øst og vest og ber barna om å pakke seg unna.

— For hører du ikke hva de skriker? hveser de ildrøde av sinne, over skulderen til Jesus.

— Jo, svarer han. — Men husk, det står skrevet: «Av smågutters og spebarns munn sørger du for å få din lovsang»!

Da går både prestene og fariséerne og politiagentene fra ham. For flere bevis har ingen av dem bruk for.

En av disiplene er blitt heftet vekk utenfor templet. Det er Filip. Nå kommer han bort til de andre disiplene og forteller at han er blitt snakket til av noen utlendinger. Også de er her for å dyrke Gud i påsken. Men i hele dag har de ikke hørt om annet enn profeten fra Galilea, og de ber om å få hilse på ham. Filip spør en av sine naboer fra Betsaida, Andreas, hva han mener om dette. Og siden snakker de begge to med Jesus selv.

Så kommer utlendingene bort til ham og spør om han er Messias. Men han svarer slik at bare de som vil, kan forstå ham. For han sier:

— Det er nå Menneskesønnen skal bli herliggjort. Men hvetekornet må først bli kastet i jorden og dø. Ellers kan det ikke bli til noe mer enn det er. Men dør det, bærer det rik frukt.

Og til dem som forstår ham, sier han videre:

— Den som klynger seg til livet sitt, skal miste det. Men den som ikke akter det for noe særlig, skal få det gjort om til et evig liv.

Og han ser lenge på dem og legger til:

— Vil noen tjene meg, må han gå den veien som jeg går. Og den som har vært i min tjeneste, skal også få bo hvor jeg bor. For den som tjener meg, skal min far gjøre ære på.

Men både de fremmede og disiplene ser at en trekning av angst eller smerte går over ansiktet hans. Og han gjør stemmen ganske lav, som om det ikke lenger er noen av dem han snakker til.

— Min sjel er rystet av forferdelse! hvisker han. — Og hvordan vil du jeg skal be? «Far, skån meg for det som truer meg»? Nei, har jeg først nådd så langt som hit, så kan det også bare bety at jeg skal igjennom det. La det da bli til din ære, far!

Han står ikke i den blå skyggen inne mellom søylene, men ute i det liljevite solskinnet. Og over ham hvelver himmelen seg høy og klar og uten en sky. Og likevel er det der ovenfra den kommer, stemmen. Ja, oppe fra den bunnløse solluften daler en stemme like hit ned. Og stemmen forkynner:

— Jeg har allerede herliggjort deg. Men jeg vil gjøre det igjen!

Kan det ha tordnet? Flere speider forundret mot himmelen, om de allikevel ikke skal kunne se en sky. Men de som forstår, begynner å skjelve og fylles av hellig ærefrykt. Og de hvisker til hverandre:

— Det var en engel som svarte ham!

Men Peter, Jakob og Johannes husker den gangen på fjellet, da de hørte den samme stemmen. Ja, de husker også den dagen, da ørkenprofeten dømte Jesus i Jordan, og stemmen sa: «Dette er min egen kjære sønn, og ham går jeg god for!»

Av alt det store som er hendt i dag, er dette det største, tenker disiplene. Og hva skal nå Kaifas og synedriet eller Pontius Pilatus kunne gjøre deres konge? Ja, hvordan

Alteret som ble skiftet

I siste nr. av dette bladet var en meddelelse om at side-altrene i St. Olavs kirke i Oslo ble skiftet ut. Innen nærværende nr. går i trykken, er de nye altre sannsynligvis kommet på plass og da er det muligens verdt å skrive litt om det gamle som forsvant, og kanskje dessverre forsvant.

I august 1856 ble St. Olavs kirke høytidelig innviet av senere biskop Studach, som den gang var overhyrde for katolikkene i både Norge og Sverige. Alt i 1853 var bygningen kommet under tak, men da strakk pengene heller

---

skal selv så mektige herrer kunne skade Guds egen sønn?

Men Jesus ser hvordan seiersbevisstheten øker jubelen i deres hjerter. Og det blikket som brenner seg inn i deres, er enda mere sårt og kjærlig enn noen gang før.

— Det var ikke for min skyld, men for deres denne stemmen hørtes, sier han. — For i dette øyeblikket faller dommen over verden, og nå skal denne verdens fyrste styrtes. Men jeg vil dra hele menneskeslekten opp til meg. Først må jeg bare selv bli løftet opp av andre.

Ord fulle av både trøst og gru, men også ugjennomtrengelig dunkle. For hvilken fyrste er det som skal styrtes? Øverstepresten eller landshøvdingen? Og på hvilken måte skal Jesus selv løftes opp av andre? Det kan da ikke være ved å bli klynget til et kors?

Og noen av disiplene svarer forferdet:

— Men i Bibelen står det, at Messias skal bli her til evige tider. Så du kan da ikke mene at Menneskesønnen skal bli korsfestet? Hva er det for en Menneskesønn du snakker om da?

Om han nå bare ville svare dem tilbake, slik at de ikke behøvde å frykte — hverken for hvordan det kommer til å gå med ham eller med dem selv! Men han har liten eller ingen trøst å gi dem.

— Ennå har dere lyset hos dere, men bare for en liten stund, sier han stille. — Og pass på å gå i lyset, så mørket ikke overrasker dere før dere er vel fremme! For den som går i mørke, vet ikke hvor veien fører hen. Tro på lyset, mens dere har det, så dere kan bli lysets barn!

Angst igjen. Seiersvissheten rokket igjen. Men har ikke profetene sagt, at Messias skal gjenopprette riket her på jorden, og at det skal bli stående i tusen år?

Stillhet i templet. Middagens stillhet. Skjebnetimens tunge og truende stillhet. De som ble drevet ut av røverhulen, har jo ennå ikke vendt tilbake. Og fariséerne og prestene og politiagentene hviler middag. Synedriets Kaifas og Pontius Pilatus hviler. Hele Jerusalem hviler. Fienden hviler. Tigeren hviler for å samle kretfter til det siste og endelige spranget.

Det kommer ikke, så lenge de ennå har lyset hos seg, men først med nattens mulm og mørke.

Disiplene ser hjelpeløst bort på sin Herre og Mester, på Israels håp. Ønsker de seg hjem igjen til stillheten oppe i Galilea, til den milde freden ved Genesaretsjøen og i de bleke og blomsterduftende byene omkring?

Så fryser de plutselig over ryggen. For et kjølig vindpust hvisler frem mellom søylerekkene og varsler om at dagen alt er begynt å dale. Og de kjenner seg forsvars-løse som gråtende barn hos en døende mor.

(Avsluttet.)

Finn Halvorsen.

ikke til mer. Arbeidet ble liggende stille i nærmere to år. Ved kraftanstrengelse og stor innsats fra apostolisk vikar Studachs side kunne arbeidet gjenopptas og fullføres i året 1855—1856, men det vil neppe forundre noen å høre at det mangler fremdeles det ene og det andre med hensyn til kirkens inventar. Det var jo ting som kunne komme litt etter hvert. Men visse ting hører med til nødvendig inventar, og mangler i en katolsk kirke selve alteret, kan jo den hl. messe ikke en gang feires. Til selve innvielsen — som ifølge ryktene skal minnes i 1956 med både minneskrift og festligheter — var det bygget et provisorisk alter av trematerialer som i det gamle regnskapet står notert for tre speciedaler. Til høyre og til venstre for den store kordøren hadde arkitekten tydelig tenkt seg to side-altre, men inntil videre var det tomt på begge sider. Det har inntil nå ikke lyktes å tidfeste den første hl. messe i den nye kirke, men sikkert er at kirken var i bruk ikke bare noen dager eller uker, men minst et år innen den høytidelige innvielsen. De troende hadde derfor fått full anledning til å se og kjenne at det manglet noe på begge sider av den store kordøren. Blant disse troende befant seg en sjelden gang også den norsk-svenske dronning Josefine, siden 1823 gift med den senere kong Oscar I.

Innen vi går videre, vil vi først streife litt omkring i datidens Christiania og omegn. I 1834 var byggearbeidet med Slottet i Oslo gjenopptatt etter at det hadde ligget stille i flere år, også her på grunn av manglende midler. Bygningen sto ferdig i 1845. Kong Karl Johan hadde aldri kunnet tenke seg å residere i Norge for noe lengre tid, og det ligger derfor nær å anta at det ble bygget med mer direkte tanke på kronprinsparet Oscar-Josefine. Til arkitektens og byggherrens ære må det gjerne minnes om at de holdt regning med kronprinsessens katolske religion og sørget for å innrede et eget lite privatkapell på Slottet for kronprinsessen. Et gammelt brev fra pastor Montz, den første katolske prest i Christiania, til hans overordnede forteller (1. juni 1843) at arkitekten til og med ba presten å se på rommet man hadde tenkt seg å innrede og samtidig hadde bedt om enkelte retningslinjer. Karl Johan dør i 1844. Når året etter det nye kongeparet Oscar og Josefine fra februar til mai besøker Norge og bor på Slottet, tør vi gå ut fra at kapellet har stått ferdig. — Slik var det gjennom lange år et lite katolsk privatkapell på Oslo Slott.

Vi går til Hovedøen, noen få år senere. I ruinene etter det gamle middelalderkloster går det en liten mann omkring som ikke bare beundrer det som ennå står igjen av murer og buer, men som også interesserer seg for det som mer eller mindre er rast sammen og overgrodd med mose. Nå er han stanset, det ser ut til å være i den gamle kirke. Han bøyer seg, begynner å skrape på en større sten, går et par skritt til side, og tar så blyant frem og noe papir for å lage en skisse. Det er ikke første gang den katolske hoffkapellanen lager en skisse av gamle minnesmerker: også runer er han interessert i som en fagmann. Om aftenen samme dag, på Slottet, beretter hoffkapellan Studach for dronning Josefine om sitt møte med Hovedøens gamle kloster. Han legger frem den skisse han har laget der nede i ruinene, og dronningen får høre at Studach mener å ha funnet intet mindre enn alterstenen, eller i hvert fall en av alterstenene, fra den gamle klosterkirken. Stenens størrelse og avlange form skulle tydelig peke på det, men det som fjerner enhver tvil er det gamle sepulcrum midt på, martyrgraven som finnes i ethvert katolsk alter og som det ved altervigslingen nedlegges jordiske levninger i etter en eller flere martyrer. Dette gamle katolske alter, sier Studach, burde igjen

komme i katolske hender. Men hvordan? Man kan da ikke bare gå til Hovedøen og ta med det man vil. — I aften-skumringen blir det vedtatt at dronningen skal henvende seg til rette vedkommende. Ikke lenge etter blir den gamle alterstenen forært dronningen i gave. Men den ble hverken tatt opp i noen samling eller utstilt som severdighet og museumsgjenstand. Det som engang alter var, skulle også nå alter være. En stenhugger ble budsendt. Han fikk i oppdrag å lage et alter i norsk marmor til dronningens privatkapell på Slottet og stenen fra Hovedøen skulle felles inn i selve alterbordet. Ukene og månedene går, og når dronningen atter er i Christiania, feirer hoffkapellan Studach daglig messe ved det nye marmoralter, på den gamle alterstenen fra Hovedøens klosterkirke, og begge disse to, som oftest tause, representanter for katolisismen i Norden kjenner båndet som binder tvers over århundrene.

Hoffkapellan Studach er i 1833 blitt overhyrde for katolikkene i alle områder som står under den svenske konge. Fra et eller annet hold var det antagelig fremsatt tvil om dette også gjaldt Norge. Kardinalen for Propagandaen i Rom hadde da uttrykkelig presisert at så var tilfelle. Da 24. august 1856 St. Olavs kirke i Christiania ble innviet, var det samme Studach som forrettet, selv om det nå ikke var i egenskap av dronningens hoffkapellan men som apostolisk vikar for Norge og Sverige. Kort etter kom det budskap om at pave Pius den niende hadde gitt et kostbart marmortabernakel til den nye kirke. Om dette var foranledningen, vet vi ikke; sikkert er i hvert fall at dronningen ved den tiden kom med et enestående tilbud: det norske marmoralter med den innfelte stenen fra Hovedø-klostret ville hun forære til den nye St. Olavs kirke og selv ville hun så nøye seg med et enkelt hvitmalt tre-alter. Når i juli 1859 Studach er i Christiania, får vi høre at alteret fra dronningens privatkapell er kommet til kirken, som Maria-alter på venstre siden av den store kordøren. Den 14. juli det året nedlegger den apostoliske vikar nemlig noen relikvier (St. Sunniva og Johannes Døperen) i den inntil da åpne martyrgraven til alterstenen fra Hovedøen. De utførlige dokumenter som da blir satt opp, har skaffet oss en ikke liten del av opplysningene til denne lille artikkelen. Relikviene som ble nevnt, var funnet i en altersten i gamle Eftelot kirke og var av Historisk Museum overlatt til St. Olavs kirke. — I nærmere 100 år har altså dette alter stått i denne kirke, som en gave fra dronning Josefine, en gave hun tok fra sitt eget privatkapell på Slottet. Nå er dette alter skiftet ut med et nytt, et nytt som ingen historie har. Muligens er alterstenen fra Hovedø-klostret også felt inn i det nye alteret, men likevel vil mange synes at St. Olavs kirke er blitt et dyrebart minne fattigere.

Duin.

*

I forbindelse med ovenstående interessante redegjørelse om dronning Josephines alter og om alterstenen fra Hovedøen kloster, er vi blitt bedt om å opplyse at de historiske klenodier er tenkt plassert annetsteds i St. Olavs kirke innenfor rammen av den påbegynte restaurering. Det støtte dessverre på for store tekniske vansker å få en tilfredsstillende kombinasjon i stand mellom det nye dobbelte sidealterarrangement og det stilmessig sett helt avvikende Dronning Josephine-alter.

Maimåned i Maria-året

Komiteen for Maria-året anmoder alle biskoper verden over å sørge for at maimåned i år blir feiret med særlige andaktsøvelser, foredrag eller prekener, og ønsker at de fem søndager i maimåned skal få et særlig preg. Det skal da bes etter de intensjoner som paven nevner i sitt rundskriv om Maria-året, «Fulgens corona»:

Søndag 2. mai, for Den hellige far og hans anliggender.

Søndag 9. mai: for våre forfulgte brødre og alle forfulgte kristne.

Søndag 16. mai, for fedrelandet.

Søndag 23. mai, for verdens fred.

Søndag 30. mai, for prestene, samt for preste- og ordensskall.

Sokneprestene skal derfor kunngjøre hver søndag de respektive intensjoner og oppfordre de troende til å forene seg med sine trosfeller i hele verden i bønn om Guds miskunn. Prestene skal komme inn på dette i prekenen enten under messen eller i maiandakten.

Søndag 23. mai er etter Den hellige fars ønske barnas og ungdommens dag. Den dag skal alle katolske barn verden over forene seg i bønn for freden. Jeg anmoder sokneprestene om da å samle barna til felleskommunion og holde en særlig andakt med barnepreken. Det er mitt håp at også de voksne vil følge barna til Herrens bord og til den maiandakt som holdes for dem.

Da vi ikke har noe særskilt Maria-valfartssted, ber jeg de troende om å valfarte til maiandaktene, så disse i år får et særlig festlig preg og blir til gagn og fremgang for vår Kirke i Norge og i hele verden.

Gitt i Oslo 21. april 1954.

† Jac. Mangers,
biskop av Oslo.

Verdensdagen for barnas bønn om fred Pavens bønn

Kjære Jesus, du var en gang et barn som oss, og vi har hørt at du så gjerne hadde små barn omkring deg. Derfor kommer også vi, barn fra alle verdens nasjoner, for å bringe deg vår takk og for å sende opp til deg vår bønn om fred.

Ditt ønske er å være med oss alltid og overalt. Gjør våre hjerter til din bolig, til ditt alter og til din trone. Gi at vi alle må bli til én stor familie, forenet under ditt vern og i din kjærlighet. Hold borte fra hver enkelt, ung og gammel, selviske tanker og handlinger som skiller vår himmelske Fars barn fra hverandre og fra deg. La din nåde bli et skjold for oss alle mot dine fiender og Faderens. Tilgi dem, Herre, for de vet ikke hva de gjør. Dersom menneskene ved din hjelp elsker hverandre, vil det bli sann fred i verden, og vi barn vil kunne leve uten frykt for redslene ved en ny krig.

Vi ber din rene mor Maria, som også er vår mor, å bære fram for deg denne vår fredsbønn, for da vil du sikkert gi oss det vi ber om.

For det takker vi deg, kjære Jesus. Amen.

Professor Skydsgård og de kristnes enhet

Av pater H. Rieber-Mohn O.P.

K. E. Skydsgaard: «Ja og Nej, Til Forstaaelse af Forholdet mellem Protestanter og Katolikker.» København 1953.

Professor K. E. Skydsgaard er luthersk teolog, og har i en årrekke undervist ved Københavns universitet. I sin nylig utkomne bok: «Ja og Nej» dokumenterer han — ikke for første gang! — en klok og kunnskapsrik interesse for katolisismen. Han peker med en fordomsfrihet som vi ikke er vant med her nord på det spørsmål, det problem som katolisismens uavbrutte eksistens og stadig fornyede vitalitet utgjør for protestantismen, — i det minste for en protestantisme som ser lengere enn til en bornert, «flatkirkelig» propagandas nålestikk mot Moderkirken.

Allikevel er hans svar til den katolske tro snarere et bestemt «nej» enn et tillitsfullt «ja» på alle de fem kjernepunkter hvor han stiller de to konfesjonene opp imot hverandre: Forholdet mellom Skrift og Tradisjon, Kirkesynet, forholdet mellom tro og nåde, oppfatningen av sakramenter og kultus, tolkningen av Jomfru Marias og helgenes rolle i kristen tro.

Grunnleggende og avgjørende for professorens «nej» er hans syn på de to første av de kjernepunktene vi har nevnt: Skrift og Kirke. Det er her selve nøkkelen ligger til enhver helhetsoppfatning av kristendommen som avviker fra den gamle katolske tro. Og det er overfor disse to, Skrift og Kirke, at vi finner det særdeles utbytte-rikt, ut fra professor Skydsgaards betraktninger, å bli oss bevisst hvorfor hans «nej» er vårt «ja», og hvorfor vi er overbevist om at dette vårt «ja» alene kan sikre dette dyrebare som heter *Kirkens enhet*.

TROENS RETTE INNHOLD

Lutheranere og katolikker er såvisst begge skjønt enige om at den kristne tro har et bestemt avgrenset innhold, og at der finnes en instans som er «normativ» her, det vil si en instans som tillater oss å fastslå hva som er rett, kristen lære, — sann kristen tro. Men når det gjelder å utpeke denne instansen opphører enigheten. Martin Luther gjorde prinsippet *sola scriptura*, «Skriften alene», til en av grunnpillarene i sin personlige opplevelse av kristendommen, mens den katolske Kirke på Tridentinerkonsilet i det XVI. århundre formulerte i særdeles klare og prinsippfaste definisjoner den kristne Kirkes gamle, overleverte syn på denne saken: Nemlig at kristen tro har to normative kilder: den kirkelige Tradisjon (overlevering) og — som en særlig viktig del innenfor denne overlevering: Den Hellige Skrift.

Sigrid Undset sa engang nokså bryskt i et foredrag at det alltid hadde forekommet henne som noe grotesk når man i lutherdommen så å si gjorde den enkeltes evige, personlige frelse avhengig av et trivielt ferdighetsfag som innenatlesning.

I sin tilspissede form rommer dette noe av det typiske ved katolikkens umiddelbare reaksjon på prinsippet «Skriften alene». Og professor Skydsgaard kjenner vår teologi for godt til ikke selv å minne om våre innvendinger her: Nemlig at Kirken er historisk sett både før og over Bibelen som normativ instans. Nesten to generasjoner kristne kan ha levet av Kirkens eget liv, uten mulighet for å kjenne det som vi forstår ved Det Nye

Testamente. De ble kristne på Kirkens muntlige forkynnelse, på den apostoliske overlevering av et «godt budskap» («Evangelium»), på Kirkens «videre-levering» (Traditio) av dette budskap, altså ved å motta Kirkens «tradisjonelle» fortolkning av budskapet om Kristus. Strukturen i deres religiøse liv var ikke et skrift ja enn ikke et ord, men tilknytningen til et sosialt fellesskap, til en institusjon: nemlig apostelkollegiet og dets autoriserte utløpere. Og denne institusjonen *garanterte* Skriften. Den, og den alene visste seg i stand til å bringe Jesu liv, Jesu sakramenter, Jesu lære ut til jordens grenser, fordi dens kjerne besto av øyenvitner, og fordi den hadde som guddommelig og ufeilbarlig oppdrag å forvalte deres utsagn.

Forskeren Skydsgaard vet, at det var Kirkens myndighet som alene bestemte hvilke skrifter som skulle ansees for inspirerte og hvilke som skulle utelukkes som tvilsomme eller ikke-kristne da Det Nye Testamente ble til. Med andre ord: Det var Kirken som normerte Bibelen, ikke Bibelen som normerte Kirken. For Kirken hadde allerede i sin Tradisjon et Guds ord som tillot den å dømme om hva som var Bibel og hva som ikke var det.

SANNHETEN I FELLESSKAPET

Det er dette som gjør at det lutherske skriftprinsippet alltid for katolikker har kommet til å fortone seg som en eneste stor historisk, logisk og religiøs inkonsekvens. Katolikker vet, at uten Kirken ville hverken vi eller våre protestantiske medbrødre noensinne hatt Det Nye Testamente. Og vi tror, at uten Kirken har vi heller ikke i dag Det nye Testamente. Vi kan nok holde denne boken i hånden og lese den, men vi kan ikke forstå rett dens mening utenfor Kirkens tradisjon og åndelige klima: Den kristne sannhet har aldri vært lovet den enkelte som sådan. Den er et *samfunnsfenomen*, — noe som realiseres i samfunnet med Kristus i Hans mystiske Legeme, med Kristus i Kirken.

Ordet er i kristendommen ikke først og fremst en tekst, men en person, som «taler med myndighet», og som i sitt mystiske legeme, Kirken, gir liv både til Skriftens tekst og til sakramentets mysterium. Fordi Kristus er oss livgivende nær i sin Kirke, gjelder apostelens ord også Kirken: «Til hvem skulle vi gå? Du har det evige livs ord.» Kirken alene tolker Bibelen, fordi den alene «har» i dypeste forstand Guds ord.

For katolikker må det nødvendigvis fortone seg som om det lutherske synet på Skriften som siste, normative instans motsies ettertrykkelig av kjensgjerningene. For prinsippet «Skriften alene» har historisk vist seg ganske ute av stand til å normere Kirkens liv nettopp når det gjelder det vitale spørsmålet om dens *enhet*. Hvis Skriften alene virkelig var ment å tilrettelegge de kristnes liv i verden, da er kristendommen mislykket i en av sine grunnintensjoner, — ja da står vi overfor dette uhyrlige, at en av Kristi mest inntrengende bønner er forblitt ubesvart, uoppfylt.

For løsevet fra Tradisjonen, løsevet fra Kirkens normale livsfellesskap har Skriften, så langt fra å virke enheten, tvert om gitt støtet til stadig nye kristne samfunnsdannelser. Og stadig flere kristne del-sannheter er

blitt revet løs fra den intakte, katolske arv og gjort til ensidig prinsipp for uopphørlig nye sekter.

Professor Skydsgaard er mer følsom enn protestanter flest for alvoret ved dette. Sitt lutherske syn på Skrift og Tradisjon formulerer han slik:

«Reformatorenes Protest imod det Romersk-Katolske Traditionsprinsipp og Autoritetsopfattelse bundet i en Forstaaelse af Lydighed imod Guds Ord, som efter deres Overbevisning var blit fordunklet, ja tilsidesat i den Katolske Kirke. Lydighed imod Gud selv kan aldrig blive Lydighed imod en jordisk, nok saa religiøs Autoritet. Lydigheden maa rette sig imod den Gud som treder os imøde i sin Aabenbaring i . . . det Gamle og det Nye Testamente.»

Den kunstige motsetning som vi konstaterer her, mellom lydigheten mot Gud og lydigheten mot Hans hellige Kirke er vårt kirkesyn fremmed. Og vi kan vanskelig unngå å konstatere, at historisk sett har denne oppfatning av Skrift og autoritet hatt resultater som gjør den mildest talt usannsynlig, i lys av Kristi ord om treet, der skal kjennes på sine frukter, og tragedien ved det rike som kommer i strid med seg selv . . .

TO MENTALITETSTYPER

Denne inkonsekvensen mener vi å finne igjen på det andre planet hvor vi vil kommentere professor Skydsgaard, nemlig når det gjelder synet på Kirken. Professoren redegjør meget objektivt for atskillig av det som den nyeste forskning, både innen arkeologien og skriftstudiene, innebærer av støtte for det katolske kirkesynet. Han kjenner arkeologenes slutning med en til visshet grensende sannsynlighet for at den nåværende Peterskirke i Rom faktisk er bygget over apostelens grav. Og han refererer til de argumenter som den verdenskjente protestantiske forsker Oscar Cullmann gir, for at den tolkningen som katolisismen alltid har gitt ordene: «Du er Peter, Klippen, og på denne klippe vil jeg bygge min *ekkllesia*», ihvertfall rent eksegetisk er den mest sannsynlige.

Når professor Skydsgaard allikevel avviser de konklusjoner som vi katolikker mener følger tvingende og logisk av disse fakta, så tror vi at det er fordi han på et plan hinsides de historiske, arkeologiske, filologiske og teologiske argumenter opplever katolisismen og protestantismen sterkt og avgjørende som to religiøse *mentalitetstyper* som radikalt utelukker hverandre. Og det er denne dypere og *egentlige* motsetning, hinsides de tilsynelatende tvingende, men abstrakte fakta, at vi gjerne vil forsøke å karakterisere innenfor professorens avgjorte, og noen ganger skarpe nei til samtidig katolisisme.

Atskillig forenklet kunne denne motsetningen skisseres slik: Når det gjelder Guds handlen med menneskene kan man legge hovedvekten henholdsvis på *friheten* og *lovmessigheten*. Katolisismen har aldri hatt møye med å oppfatte disse to i en syntese, hinsides deres indre spenningsforhold: Menneskets frihet utfolder seg i Guds lovmessighet, — det er dette som *Dante* har gitt et udødelig dikterisk uttrykk i ordene «*La sua voluntade e nostra pace*: Hans vilje er vår fred.»

I lutherdommen — som i kalvinismen (hos en Karl Barth, for eksempel) — vil katolikken oppdage en annen oppfatning av disse to, friheten og lovmessigheten, enn den som går igjen i katolsk tenkning. For protestanten er der gjerne en radikal og tragisk vesensforskjell mellom det naturlige («das Kreaturliche»), som han har tendens til å oppfatte som til bunns fordervet, og det overnaturlige, som er Guds frie og uforklarlige innbrudd i menneskenes eksistensplan, — en serie begivenheter («Ereignisse») som i grunnen ikke lar seg fange inn under noen for oss synlig lovmessighet.

Katolikken derimot oppfatter tilværelsen som en kontinuerlig enhet: Naturen, så såret og svekket den enn er ved arvesynden, forblir Guds gode skapning, og krones og fullkommengjøres ved at Gud av ren og fri nåde skjenker den del i det overnaturlige, — det vil si: i sitt eget guddommelige liv.

KIRKEN — INSTITUSJON OG ORGANISME

Denne Guds gave var en historisk *begivenhet* for såvidt som den fant sted i Inkarnasjonens øyeblikk, da «Ordet blev Kjød» som det heter hos den hellige Johannes. Og dermed er vi ved det springende punkt hva mentalitetsforskjellen angår: For katolikker står det som innlysende at denne éngangs begivenhet forlenges i en *institusjon* hvis guddommelige misjon det er å bringe den ut til alle mennesker. Gud har skapt denne institusjon — Kirken — som en levende, lovbestemt *organisme*. Og likesom universets orden og naturlovenes regelmessighet vitner om Guds allmektige og allvitende majestet, på samme vis vitner lovmessigheten i den *overnaturlige* verden om Guds storhet og visdom. Guds frihet er ikke bundet hverken av naturlover eller av sakramenter, men Han har ikke desto mindre innstiftet dem begge som *normale* ledd i en Gud-villet verdensorden. Der eksisterer mirakuløse unntagelser fra tyngdeloven, men de svekker ikke lovens overveldende realitet. Analogt finnes der kristendom utenfor den synlige, institusjonelle Kirke, men det svekker ikke det faktum at Kirken, og den alene, i Guds plan er ment som normal og eksklusiv frelsesinstitusjon for *alle* mennesker: *animae liberandae universalis via*.

Professor Skydsgaards teologisk sett korrekte fremstilling av det katolske synet her formår ikke å dekke over hans ekte lutherske uvilje mot den idé at Gud i sin gjerning med menneskene skulle legge sin makt og sin nåde, om ikke restløst, så dog definitivt ned i noe *institusjonelt*. Ikke desto mindre svarer jo dét ikke bare til menneskets sosiale natur, til dets samfunnsinstinkt, — mot lutherdommens utpregede hang til subjektiv individualisme. Men det svarer også til en ordnet lovmessighet i skaperverket — både det naturlige og det overnaturlige — som i høy grad synes Guds allmakt og majestet verdig.

Men la oss se på alternativet. Hvis professor Skydsgaards premisser er riktige: nemlig at den hierarkiske overbygning i katolisismen, og da ganske særlig pavedømmet, er en rent *menneskelig* institusjon, ja da forstår vi hans reserverthet. Eller rettere sagt: Vi forstår ikke at han da ikke tar atskillig hardere på oss. For så kan det ikke nytte om Pius XII personlig er en kultivert, from og velmenende mann: har han selv, eller har hans forgjengere illegitimt tilrevet seg tittelen av Kristi stattholder på jorden, da forekommer en Karl Barth oss mer logisk og mer i overensstemmelse med den Hellige Skrift når han kaller Romerkirken for intet mindre enn Antikrist. For så er den utvilsomt for en kristen tankegang et gigantisk villfarelsens mysterium.

Her tror vi at vi rører ved den dypeste uvilje hos professor Skydsgaard og hans trosfeller hva Moderkirken angår. Gud skal være fjern i sin himmel — «*der ganz Andere*» som Barth sier — eller trøstefull i lønnkammeret hos «hin Enkelte», men i strengere forstand, i katolisismens institusjonelle og sakramentale forstand — får Han ikke lov til å overgi seg i menneskenes hender.

Det kan ikke nytte å ville skjule at katolisisme og protestantisme, for alt annet, representerer to forskjel-

lige tolkninger av Inkarnasjonsmysteriet. Mot alt det som slår oss i protestantismen av fryktsom, platonisk åndelighet fastholder vi i det katolske mysterium at Kirken, — denne eneste Kirke som historisk, apostolisk, doktrinalt, kultisk og sakramentalt lar seg tilbakeføre til sin Stifter — den er stedet hvor Gud igjen og igjen bekrefter og gjentar dette som er kristendommens kjerne. Nemlig at Gud har gitt seg selv *til* og *for* menneskene. Gud har lagt seg selv som et hjelpeløst barn på fattig strå for vår skyld, og Gud har villet binde sin nåde og sitt liv til trivielle, uåndelige ting som et stykke brød, en skvett vin, en skål vann.

Det er i lyset av det samme mysterium at vi tror, at når Kristus sa slike ting som: «. . . på denne Peter vil jeg bygge min Kirke, — vokt mine får, røkt mine lam, — hva dere løser på jorden, det skal og være løst i himmelen . . .», da var det ikke vage metaforer, men reelle *innstiftelser*, fordi Guds ord virker og skaper det som det uttaler.

Disse innstiftelser, disse institusjoner omskriver og innrammer dét menneskelige miljø hvor det kristne liv normalt skal leves, og hvor der alene er adgang til kristendommens normale livskilder. Gud *har* i sin frihet rett til å sette seg ut over disse grensene som Han selv har skapt, og det er vår tillitsfulle forvisning at Han i sin barmhjertighet *gjør* det. Men *mennesker* har ikke denne rett.

Vårt liv med Kristus er etter katolsk oppfatning ikke ment å være et dramatisk fenomen i en radikal dialektikk mellom synd og nåde. Vårt liv med Kristus er ifølge Hans egne, klare ord et *organisk* fenomen. Og katolisismen vil overfor annerledes-troende aldri nonesinne kunne si annet, enn at forbindelsen med Hodet og det hele legeme, adgangen til legemets næring av rett og tro og sanne, gyldige sakramenter, er *prinsipielt* et spørsmål om liv og død.

SPLITTELSENS MOTIV I DAG

Det er av disse ovennevnte grunner at professor Skydsgaards bok etterlater en følelig skuffelse, hinsides gleden over hans objektive innsikt i hva katolikker faktisk tror. For de kristnes splittelse er en fundamental tragedie, altfor rystende til at vi oppbygges ved å se ham søke å gi den enslags teologisk status, ja likefrem en *mystikk*.

For oss må det fortone seg som om der i professorens og i lutherdommens fornyede nei til vår katolske tro inngår to klart vesensforskjellige elementer.

Det første, som vi har redegjort for i det foregående, er av rent doktrinal natur, og innebærer en alternativ oppfatning av den religiøse erkjennelses egenart og av Kirkens livstype. For oss katolikker er dette et tre som er dømt av sine egne frukter. Mellom på den ene side en kristendomsfortolkning som sikrer og faktisk opprettholder Kirkens enhet og identitet, og på den annen side en kristendomsfortolkning som fører til de 135 kristne samfunn som søkte enheten i Amsterdam for 6 år siden, synes valget *innlysende* for oss katolikker, når det gjelder å identifisere kristendommens sanne, indre vesen. Det andre element av antipati overfor katolisismen har naturlig nok sin dypeste rot i lutherdommens kulturelle og sosiologiske tyngde etter disse 400 år. Den er blitt et ærverdig og tradisjonsrikt samfunn, og de av oss som har mottatt dåp og oppdragelse i norsk, luthersk kristendom har såvisst ikke vondt for å forstå hjertets troskap overfor salmeskatt og prestegårdskultur, overfor alt dette som har skapt renskårne profiler som en Hans Nielsen Hauge eller en Lars Skrefsrud.

Men går vi dypere enn våre religiøse vaner, og det *må* vi i et så alvorlig spørsmål, da innser vi jo at det ikke er *verdiene* som stiller seg hindrende i veien for enheten. Det ligger i katolisismens verdensomspennende, universelle natur at den nettopp *opptar* verdiene i sin rike fylde.

Hva virker vel mer norsk på en gjennomsnitts nordmann enn en av våre stavkirker? Og hva virker vel mer fremmedartet på den samme nordmann enn en katolsk messe? Og allikevel: Feilen er på *hans* side. For de to, stavkirken og messen, ble skapt for hverandre og hører sammen. Og norske sinn har i generasjoner, ja i århundrer, opplevet de to sammen . . .

FRA ENHET TIL FORENING

Med professor Skydsgaard og alle hans trossfeller av god tro håper vi og ber vi om å få se de kristnes enhet. De *kristnes* enhet, ikke *Kirkens* enhet! For *den* har, Gud skje takk, aldri opphørt å eksistere i disse 2000 år. Hadde den dét, da var ett av Kristi løfter blitt til skamme, da hadde Helvedes porter vunnet over Kirken, og kristendommen spilt fallitt.

Enhets, og motsigelse i det fundamentale utelukker hverandre gjensidig. Og vi tror ikke med professor Skydsgaard at det er forenlig med kristendommens verdighet å proklamere Kristus som Herre over en mysterios, usynlig verdenskirke som åpenbart er i strid med seg selv om vesentlige og grunnleggende kristne trossannheter.

La oss her sitere noen klarsynte linjer av ett av den franske katolisismens største navn i det XIX århundre: dominikaneren pater *Lacordaire*. De kan tjene som vårt svar på alt hva der bebreides vår Kirke på det ekumeniske plan, og på professor Skydsgaards eget, vel overveiede «nej» til katolisismen:

«Gjenforeningen er enhetens bedrageriske skygge. Man innbiller seg, at for å være *ett*, er det tilstrekkelig å falle i hverandres armer. Og hver gang man så overrasker nestekjærligheten på selvoppgivelsens skråplan, bever hjertet og roper: «Jeg *visste* at det var mulig!» Men akk! Det er ikke mulig. «Kjærligheten er tålmodig», sier den hellige Paulus, «Kjærligheten er velvillig. Den tror alt, tåler alt, den håper alt.» Ja, men den forråder ikke sin egen natur ved å falle sannheten i ryggen . . . Man må ikke ofre enheten for gjenforeningens skyld . . .»

På helt vesentlige punkter i fortolkningen av det kristne faktum er professor Skydsgaards «ja» vårt «nei», og hans «nej» vårt «ja». Og i sannhetens hellige interesse er det bedre at vår tale forblir: Ja, ja; nei, nei, selv om det innebærer atskillens smerte. For hverken vi eller han tror at sannheten er noe vi disponerer over etter eget ønske, — at den *tilhører* oss. Vi vet at det tvertom er vi som tilhører den, restløst og uten betingelser. Bare i enheten bor håpet om gjenforeningen.

H. Rieber-Mohn.

UTLANDET:

VATIKANET

Pavens sunnhetsstilstand.

Det ser ut til at Den hellige fars sykdom nå er overvunnet — til ubeskrivelig glede for hele den katolske verden. Den hurtige helbredelse har nesten hatt en mirakuløs karakter, heter det i en melding. I første halvdel av april kunne Paven ta sine første turer i Vatikanets haver. Paven gir også inntrykk av å være helt frisk.

Påskedag meddelte Paven velsignelsen «urbi et orbi» fra Peterskirkens balkong.

Helgenkåringen av Pave Pius X.

Intet er foretatt for å endre de arrangementer som er truffet i anledning helgenkåringen av Pave Pius X den siste søndag i mai. Det meldes at legemet til den nye helgen etter helgenkåringen vil bli brakt fra Peterskirken til basilikaen Santa Maria Maggiore, hvor det vil ligge på parade i tre dager.

ENGLAND

Messen i Westminster Cathedral for «Taushetens Kirke».

Under messen Pasjonssøndag i Westminster Cathedral for den forfulgte «Taushetens Kirke» holdt kardinal *Bernhard Griffin* prekenen. Kardinalen hadde valgt som tekst de fire første vers i Johannesevangeliet 16. kapitel: «Det kommer en tid da hver den som slår dere ihjel, skal tro at han dyrker Gud med det. Og dette skal de gjøre mot dere fordi de hverken kjenner Faderen eller meg.»

Kardinalen uttalte:

«For to uker siden var vi samlet i denne katedral for å be for Kirken i Tsjekkoslovakia. Ved slutten av messen ble en salme sunget til ære for tsjekkernes nasjonalhelgen, den helige *Wenceslaus*, og de tsjekkiske flyktninger som vi er stolt over å ha blant oss, gråt. De sørget og gråt over sitt eget kjød og blod. I dag er vi samlet for å be for hele den forfulgte kirke. Vi sørger over vårt eget kjød og blod, for de som forfølges er alle våre brødre i Kristi mystiske legeme. Uten hensyn til nasjonalitet eller rase er de ett med oss, grener på det sanne vintre — tsjekkerne, polakkene og ungarene; litauerne, letterne og esterne; jugoslaverne og bulgarerne; rumenerne, ukrainerne og russerne; de troende i Øst-Tyskland; de er alle våre brødre som lider for Kristus. Heller ikke bør vi glemme de troende i China, dette China

som ble farvet rødt med martyrernes blod. Innfødte og misjonærer — det spiller ingen rolle.

De forfulgte er de privilegerte blant oss, for de bærer Kristi kors i dag. Vi, deres brødre, ber inntrengende til den allmechtige Gud at Han må lette den byrde som er lagt på deres skuldre: biskoper, prester, nonner og ordensfolk, legfolk hvis navn og forhold vi ikke kjenner, men som vi likevel ikke glemmer. De gjør seg fortjent for oss alle og på Påskedag skal vi stå opp med dem i vår oppstandne Frelseres herliggjorte legeme. Vi ber om at Han må trøste dem i deres lidelser, at Han må styrke dem i deres angst, trøste dem med sin kjærlighet. Må de gjøre seg fortjente til den fulle nåde som Han vant for dem på Golgata Kors. «*Dette har jeg talt til dere for at dere skal ha fred i meg. I verden skal dere ha trengsel, men vær frimodige, jeg har overvunnet verden.*»

Kardinal Griffin krever prosess mot erkebiskop Beran.

Erkebiskopen av Westminster, kardinal *Bernhard Griffin*, har oppfordret kommuniststyret i Praha til å stille erkebiskopen av Praha, mgr. *Josef Beran*, for retten. «Erkebiskopens kommunistiske fengselsherrer», fremholdt kardinalen, «har ikke våget å gå til et slikt skritt. De kunne nok skjelle ham ut for å være «fascistisk reaksjonær» og «folkets fiende», men ikke avlive sannheten. Ingen kommunist kan bestride at erkebiskop Beran ble arrestert av Gestapo i juni 1942, fordi han nektet å gi etter for nazistenes press. Intet menneske kan heller bestride at erkebiskopen av den grunn måtte tilbringe nesten tre år i Dachau og andre konsentrasjonsleire. Når erkebiskopen i dag forsmekter i fengsel, er det bare fordi han har nektet å gi Staten det som tilkommer Gud.» uttalte kardinal Griffin til slutt.

OSLO

GRAVMONUMENTER

TLF.
12320

TLF.
24435

THOR OLSENS GT.2. OSLO

NORSK LABRADOR & GRANITINDUSTRI

KONTORMASKINER

ALF G. JOHNSEN A/S

Kirkegt. 15 - Oslo

I DRØBAK

1—2 koselige møbl. vær. ledig fra 17. mai til 1 sept.
mot utførelse av litt malerarbeide etter avtale.

Henv. i St. Olavs eksp.

Blomster FOR ALLE ANLEDNINGER

Annie Vera A/S

Karl Johansgt. 21 - Oslo

Røntgen- og elektromedisinske apparater

PROTON NORSK RØNTGEN

BERGEN

L. W. TORNØE A/S

Papirhandel

BERGEN

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14110

Telegramadresse: «Kjell»

*Manufakturvarer
sengeutstyr*

SVERRE W. MONSEN

BERGEN

Sølv for
alle
anledninger

Theodor Olsens Efff.

JUVELER SMASTRANDCT 4

Bergen

Erkebiskop Beran ble som kjent arrestert på prekestolen i St. Vitus-katedralen i Praha den 19. juni 1949 og holdt i husarrest. I mars 1951 ble han vist bort fra sitt erkebispesete. Han sitter fremdeles fengslet.

Barnas bønnedag for verden.

I en skrivelse til Presidenten for den internasjonale Pax-Christi-bevegelse, kardinal *Maurice Feltin*, har Pave *Pius XII* gitt uttrykk for sin store glede over at bevegelsen har tatt initiativet til å gjøre den 23. mai til barnas bønnedag for verden.

I en henvendelse som kardinalen har rettet til alle Pax-Christi-organisasjoner i verden heter det: Den 23. mai vil alle barn i hele den katolske verden være samlet til felles bønn for sosial og internasjonal fred i verden.

Hvor katolsk er Frankrike?

I tilknytning til artikkelen i «St. Olav» om dette spørsmål kan nevnes at det én søndag nylig ble foretatt telling av alle som overvar messen i bispedømmene Paris og Versailles. Det ble også delt ut et spørreskjema som var utarbeidet i samarbeide med Det statistiske byrå i Frankrike vedrørende alder, kjønn, yrke osv. I Paris ble tellingen foretatt i 235 kirkesogn, 93 i selve byen og 142 i forstedene. Resultatet imøtesees med stor interesse.

Lignende tellinger ble også foretatt i bispedømmene Rodez og Marseilles, og resultatene av disse tellinger foreligger alle-

rede. I noen av landssognene i Rodez viste det seg at tallet på dem som overvar messen lå så høyt som 97 %. Ikke noe sted lå det under 60 %. Men i bispedømmet Marseilles lå gjennomsnittet ikke over 15 %. I de større byer i Rodez vekslet prosenten fra 33 til 66, i de mindre byer fra 40 til 90. Tellingene i bispedømmet Rodez viste også at familiebønn og bordbønn er alminnelig.

Den lave kirkesøkning i bispedømmet Marseilles forklares ved at tallet på muhamedanske immigranter fra Nord-Afrika er meget stort og at mange immigranter fra andre kristne land har oppgitt sin religion.

Overrabiner sender Paven sin hilsen.

Overrabiner *Rosenthal* i Cleveland, Ohio, har sendt Pave *Pius XII* en hilsen med ønske om god og snarlig bedring. Med hilsenen fulgte en sjekk på et beløp som bidrag til Paven's karitative arbeide.

Religionsundervisning på grammofonplater.

I De forente stater kan man nå få religionsundervisning på grammofonplater. Det katolske grammofon-gilde har sendt ut en serie long-playing plater med opptagelser av foredrag av kjente katolikker om Kirkens stilling til aktuelle problemer. Serien har fått titelen «Levende katolisisme».

Størstedelen av vårt utenlandsnytt må dessverre utstå til neste nummer, grunnet plassmangel.

TRONDHEIM		
INGV. ALSTAD Fisk - Sild Ilevollen 32 - Tlf. 20291 Trondheim	KVALITETSVARER HOS KVALITETSFIRMAER	Vi møtes på <i>Kranes konditori</i> Tromsø
SIGV. EIDEM Malermester Olav Kyrresgt. 13 Trondheim	Et ord er nok ... KVALITET <i>Johan O. Helgesen</i>	MURMESTER BERNT IVERSEN Kongensgt. 66 - Tlf. 25522 Trondheim
ILA FARVEHANDEL Telefon 25480 Alt i malerverer		K. LUND A/S Rørleggerforretning - Rørhandel Trondheim Etablert 1874

FREDRIKSTAD		
HALVORSEN & BJØRK A/S Aut. installatør og radioforhandler Fredrikstad		
FREDRIKSTAD BLIK- & METALVAREFABRIK Andresen & Müller Mek. Verksted - Blikkemballasje og metallvarer av enhver slags - Jernfat i alle størrelser og for ethvert øyemed - Isenkramartikler - Elektrisk og Autogensveisning - Stanseartikler	FREDRIKSTAD MEIERI <i>Lys - kraft - varme - kjøling</i> Radio	EDVARDSEN & NORHEIM A/S Autorisert Installatør Radio og Elektrisk utstyr Tlf. 1220 - Fredrikstad HELENE ANDRESEN Kjøtt- og pølsevarer Fredrikstad Tlf. 2031

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 41 64 78 - 69 43 72

NORENBERG & CO. A.S

— Margarinfabrikk —

OSLO

Leverandør av den bekjente

«NOCO» margarin

VI LEVERER:

Frigidaire
REG. VAREMERKE

KJØLESKAP OG KJØLEANLEGG

Innhent tilbud

LEHMKUHL

N. VOLLGATE 3, OSLO

ØKONOM Centralopvarming

Inneh.: Trygve A. Engh

Tlf. 42 51 33 - Oslo

Varme — Ventilasjon — Damp

Varmtvann — Olje — Stoker

Fyring — Kjelerep. — Ettersyn

Martin Olsen

Overrettssakfører

Stortingsgt. 4 - Telf. 41 67 39

OSLO

All slags
forsikring

ANTH. B NILSEN & CO'S

ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

Spesialforretning i
RUSTFRITT STAL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

TAPETHUSET

Tordenskjoldsgt. 6 b, Oslo

Tlf. 41 07 76

Tapeter — Linoleum

MICHAEL BERG

Autorisert installatør

Theresegt. 26, Oslo

Telefon 60 24 05

C. HAGERUP ØSTBYE

Fayance, Keramikk

Krystall, Leker.

Tlf. 46 55 35, 46 57 40

Bogstadv. 29 - Oslo

OLE KRISTIANSEN

Snektermester

Heimdalsgt. 34 - Oslo.

Tlf. 68 13 58 - Etablert 1894

Spesialitet:

Møbler og innredningsarbeider

WISBECH

Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD

Gladsvei 23, Grefsen

Tlf. 37 57 68

ODDVAR J. LØDENG
MURMESTER & ENTREPRENØR

JOHAN OLSEN & SØNNER

Murmester & Entreprenørforretning

Etablert 1896

Kongensgate 17, Oslo

Telefon 42 99 90

All slags Assurance tegnes
DET NORSKE FORSIKRINGSAKTIESELSKAB
HEIMDAL

G. GALLIGANI

PRYD- OG BRUKSKUNST

OSLO